

Redaksjonelt

Velkommen til nye og gamle lesere av Norsk Antropologisk Tidsskrift (NAT). NAT publiserer antropologiske forskningsartikler og bokanmeldelser på de skandinaviske søsterspråkene norsk, svensk og dansk, og unntaksvis på engelsk. NAT har i en årrekke vært tilgjengelig i trykt og elektronisk format for fagfolk ved universiteter og høyskoler i de skandinaviske landene, men fra og med dette nummeret er NAT åpent tilgjengelig og utgis kun i elektronisk format. Det vil si at artikler og bokanmeldelser i NAT kan leses og lastes ned fra nettet gratis av alle som ønsker det. Overgangen er også markert med ny layout og forside bedre tilpasset publisering over nettet.

Gjennom mange år har Forskningsrådet gitt tilskudd til utgivelse av et utvalg norske tidsskrifter innen humaniora og samfunnsfag som anses som sentrale for fagområdene. For at tidsskriftene fortsatt skal motta tilskudd, kreves det nå at tidsskriftene publiserer åpent. Hensikten med åpen publisering er å styrke livslang læring og kompetanseheving og å styrke det offentlige ordskiftet. For tidsskriftene innebærer omleggingen at abonnementsinntektene faller bort. Kunnskapsdepartementet har imidlertid besluttet at de i en overgangsperiode dekker hoveddelen av de tapte abonnementsinntektene.

NAT er mye lest. Tall fra forlaget viser nærmere 10 000 nedlastinger pr. årgang. For NATs forfattere betyr omlegging at de kan nå en enda større leserskare. Tallene viser også at enkeltartikler i samfunnsvitenskapelige tidsskrifter som allerede publiserer åpent, kan få svært høye nedlastningstall. Dette skyldes blant annet at artiklene trekkes inn i det offentlige ordskifte av lesere og journalister som lenker artiklene på sosiale medier og i nettavisene. Det er ikke vår intensjon å oppfordre NATs forfattere til å bli «mer aktuelle». Den antropologiske forskningsformidlingen kan ikke la seg styre av flyktige, populære temaer i aviser og sosiale medier, men må bygge på solid etnografi og komparasjon av mer grunnleggende og vedvarende samfunns- og kulturforhold. Det er imidlertid vel verdt å merke seg at omlegging uansett gir flere lesere. Basert på forlagets erfaringer med omleggingen til åpen publisering så langt, kan NAT forvente en god prosentvis økning allerede fra og med dette nummeret. Anslag tilsier opp mot en dobling i antall artikkelvisninger pr. årgang.

Dette nummeret består av tre forskningsartikler og fem bokanmeldelser. Artiklene omhandler i sin helhet hvordan antropologer begrepsfester og analyserer kriser som sosio-kulturelle fenomener og praksiser. Alle artiklene er basert på innlegg på Norsk Antropologisk Forenings konferanse i Oslo i 2016, hvor temaet nettopp var «Antropologien i møte med globale kriser». I artikkelen «Kriser og kriger» spør Gunnar Sørbo, seniorforsker ved Christian Michelsens Institutt og konferansens æresforeleser, retorisk om det fortsatt er bruk for antropologer og etnografisk kunnskap i utenriks- og bistandsarbeid. Sørbo hevder at vi og vår kunnskap er mindre etterspurt av statlige og ikke-statlige aktører innen denne

sektoren nå enn tidligere. Dette skyldes blant annet omleggingen av bistanden til programpakker og multilaterale fond som har gjort avstanden mellom givere og mottakere av bistand større, og hvor behovet for inngående kunnskap om lokale sosiale og kulturelle forhold ansees som mindre viktig av beslutningstakere. Med sin brede erfaring fra bistandsarbeid fra konfliktfylte områder, spesielt fra Sør-Sudan, viser Sørbo nettopp relevansen av etnografisk kunnskap og antropologiske perspektiver for å forstå krisers dynamikker og konsekvensene av mulige intervensjoner.

I artikkelen «Kampen om mobilitet og sted: Hva kan antropologien tilføre forståelsen av 'migrasjonskrisen'» diskuterer Ada I. Engebriksen hvorvidt antropologien forvalter tilnæringer og kunnskaper som kan bidra til kritisk distanse i forståelsen av raske sosiale og politiske endringer, i perioder hvor termen «krisetider» inngår i den daglige og den politiske sjargong. Gjennom å bringe inn begrepet mobilitet som en grunnleggende dimensjon i forståelsen av samfunn generelt, utforsker Engebriksen muligheten for å utfordre pre-definerte begreper slik som «krise». Gjennom *fabulering* omkring alternative sosiale og politiske scenarier kan nye tilnæringer til forståelsen av forholdet mellom bevegelse og stillstand, sted og sosiale fellesskap utforskes.

Gjennom en sammenligning av folks forståelse av krise i Hellas og på stillehavsatollen Tokelau, to ulike samfunn hvor folk opplever at deres livsgrunnlag er truet, reflekter Ingjerd Höem over hvordan «krise» kan forstås. I artikkelen «Hva er en krise?» diskuterer Höem hvorvidt antropologisk, komparativ forskning kan bidra til en bredere forståelse av hvordan folk i ulike situasjoner konfronterer og mestrer kriser. For å oppnå en slik forståelse må fokus rettes mot hvordan drastiske sosiale endringer erfares og tolkes samt i hvilke situasjoner disse fremstilles i termer av krise. Slik sett er artikkelen et antropologisk bidrag til refleksjonene over samtidens kriseerfaringer.

God lesning!

Trondheim og Oslo, mai 2017

Jan Ketil Simonsen
Kjersti Larsen